სარეაბილიტაციო ობიექტის სახელოვნებათმცოდნეო კვლევა და რეკომენდაცია

თბილისის ტექნიკური უნივერსიტეტის II კორპუსი
მერაბ კოსტავას ქ. №69

ტექნიკური უნივერსიტეტის II კორპუსი, კოსტავას ქუჩიდან

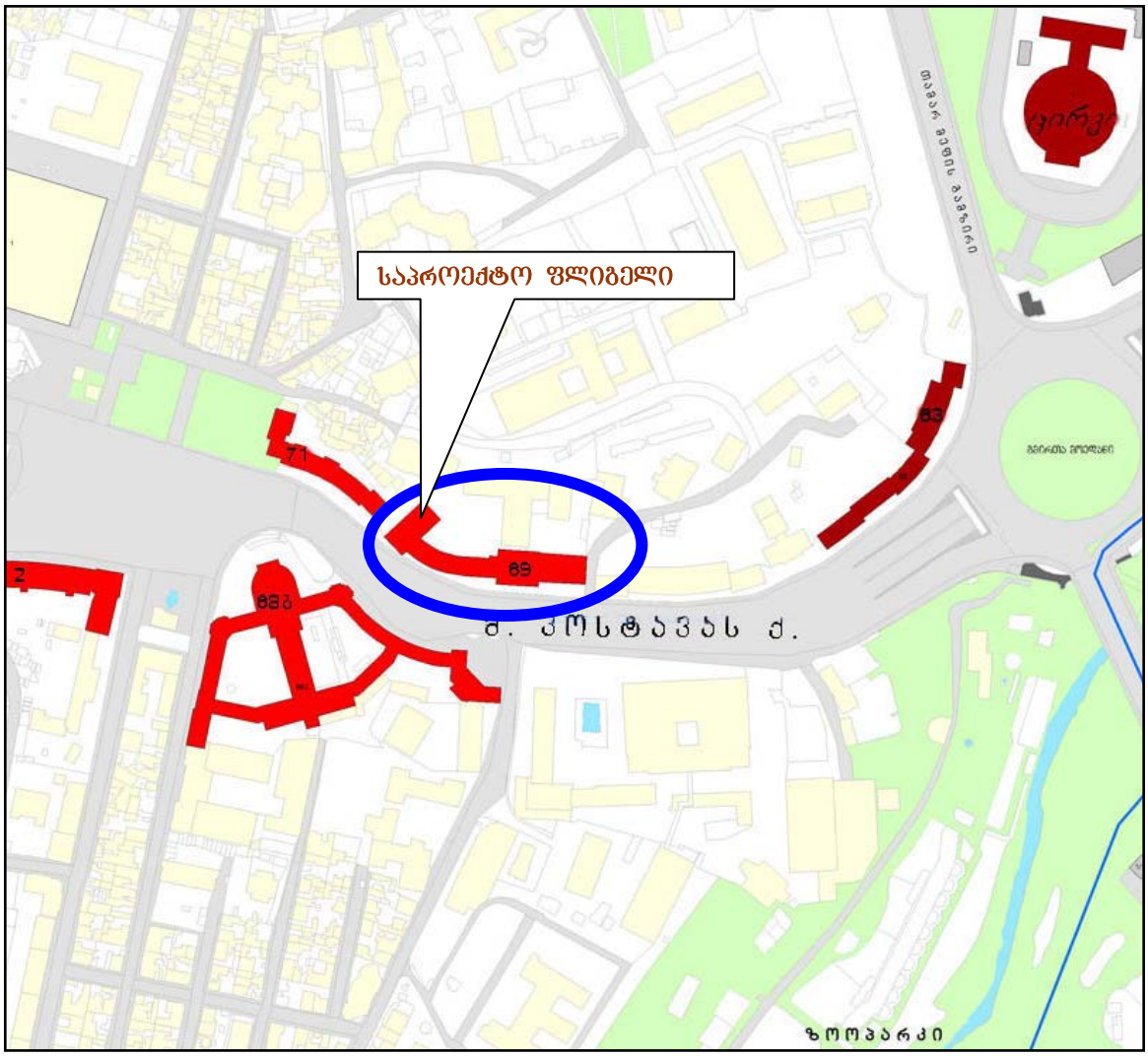

II კორპუსი, უკანა ეზოს მხრიდან

შპს
„ძველი უბანი“
2015

1. ადგილმდებარეობა

საპროექტო ობიექტი მდებარეობს ქ. თბილისის ისტორიული ნაწილის ფარგლებს გარეთ **კოსტავას ქ. №69. განსაზღვრულია ამ შენობის უკანა-ჩრდილოეთ ფასადზე ჰაერგამტარი მილების, სახურავზე მცირე ჰაერის სატუმბი აგრეგატის და სარდაფში ჰაერსატუმბი დანადგარების მოწყობა.**

თბილისის არქიტექტურული ძეგლების რუკა (ფრაგმენტი)

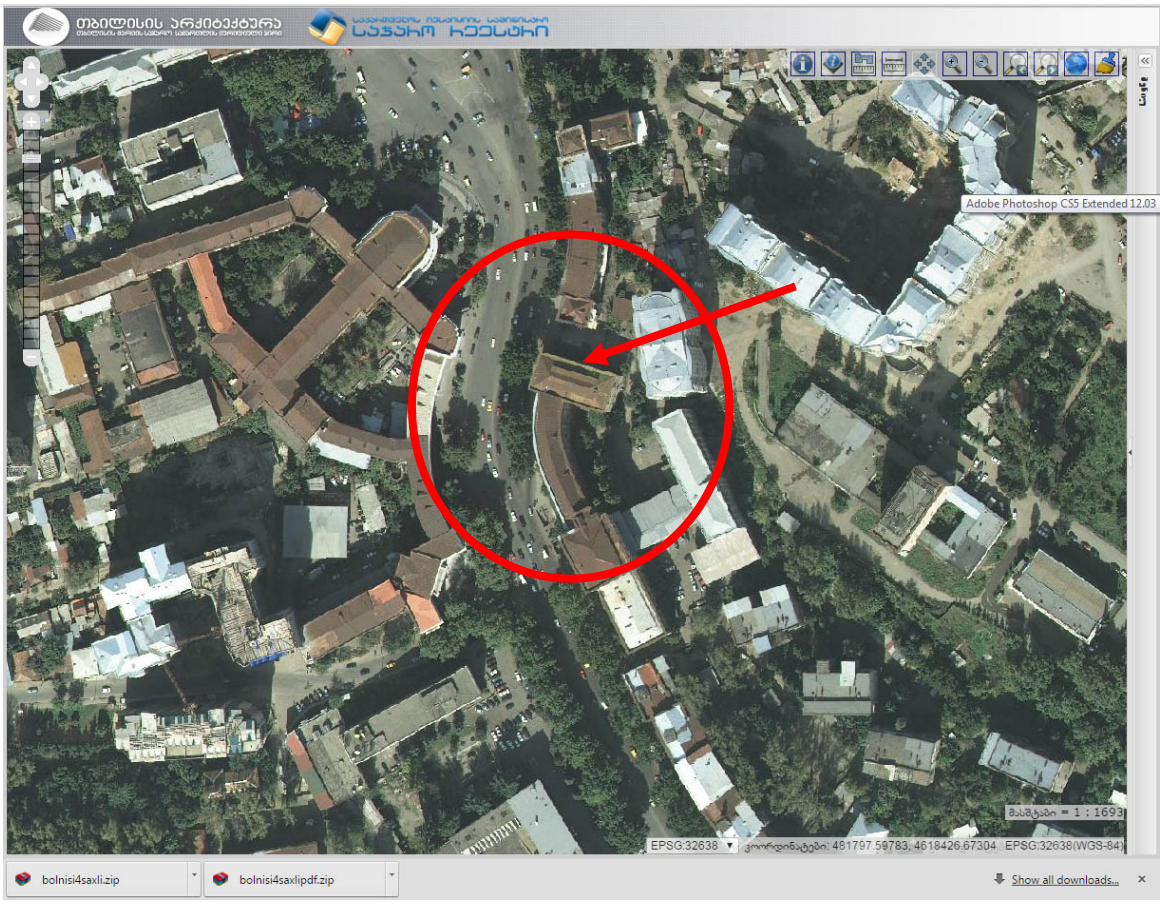
ობიექტი აღრიცხული ძეგლად – კოსტავას ქ.№69;

ირგვლივ არქიტექტურულ ძეგლად აღრიცხულია:

საცხოვრებელი სახლი – კოსტავას ქ.№71;
პოლიტექნიკური უნივერსიტეტი – კოსტავას ქ.№68ბ;
საცხოვრებელი სახლი – პეკინის ქ. №2;

საქართველოს კულტურის, ძეგლთა დაცვისა და სპორტის მინისტრის 2007 წლის 01 ოქტომბრის № 3/181 ბრძანების დანართი №1

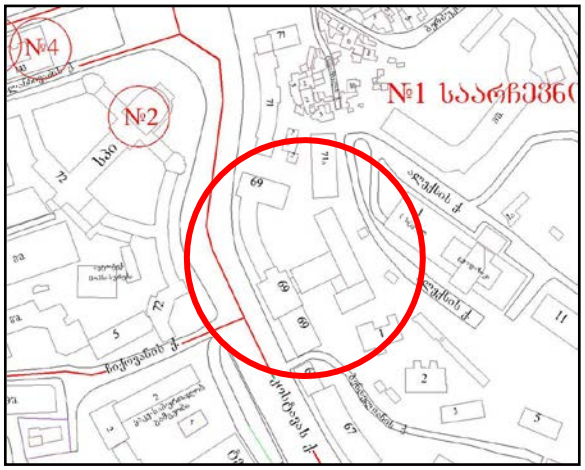
რუკა შედგენილია თბილისის საყრდენი გეგმის პროგრამის ფარგლებში, საქართველოს კულტურის, ძეგლთა დაცვისა და სპორტის სამინისტროს დაკვეთით, „გეოფრაფიკის“ მიერ, 2007 წ.

აეროფოტო, 2014წ

გეგმა 1975წ

სამისამართო გეგმა, 2000-იანი წწ

2. გამოყენება:

თავდაპირველი – თბილისის ინდუსტრიული ინსტიტუტი;

შემდეგი – საქართველოს სახელმწიფო პოლიტექნიკური ინსტიტუტი;

ამჟამინდელი – საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი;

3. სარეაბილიტაციო ნაგებობა

აგების თარიღი – 1948წ. პროექტი, 1956წ დასრულება;
შემკვეთი – საქართველოს მეცნიერებათა აკადემია;
არქიტექტორი – მიხეილ შავიშვილი (ცქიტიშვილი, გვანცელაძე);
არქიტექტურული სტილი – სტალინისტური არქიტექტურული სტილის ფასადი;

ისტორიული ცნობები – XX ს-ის 30-იან წლებამდე ეს ადგილი თბილისის გარეუბანს წარმოადგენდა. აქ საბურთალოს მთაგორიან ველებზე გადიოდა საქართველოს სამხედრო გზა. ირგვლივ აქა-იქ იყო მეჩხერი განაშენიანება.

ამ მონაკვეთის ურბანიზაცია დაიწყო 1930-იან წლებში. 1935 წელს გაიჭრა ქუჩა რკინიგზის სადგურისკენ და მოეწყო ფართო აღმართი საბურთალოსკენ. ამავე წელს დაიწყო ე.წ. „თერთმეტსართულიანი“ 100 ბინიანი საცხოვრებელი სახლის კომპლექსის მშენებლობა (არქიტ. მ. კალაშნიკოვი, ნ. სევეროვი). აღმართის დასასრულს 1940წ. აშენდა რკინიგზის ტრანსპორტის ინჟინერთა (შემდეგში პოლიტექნიკური) ინსტიტუტის I კორპუსის რთულპროფილიანი შენობა (არქიტ. მ. ნეპრინცევი, ნ. გლაზკოვი).

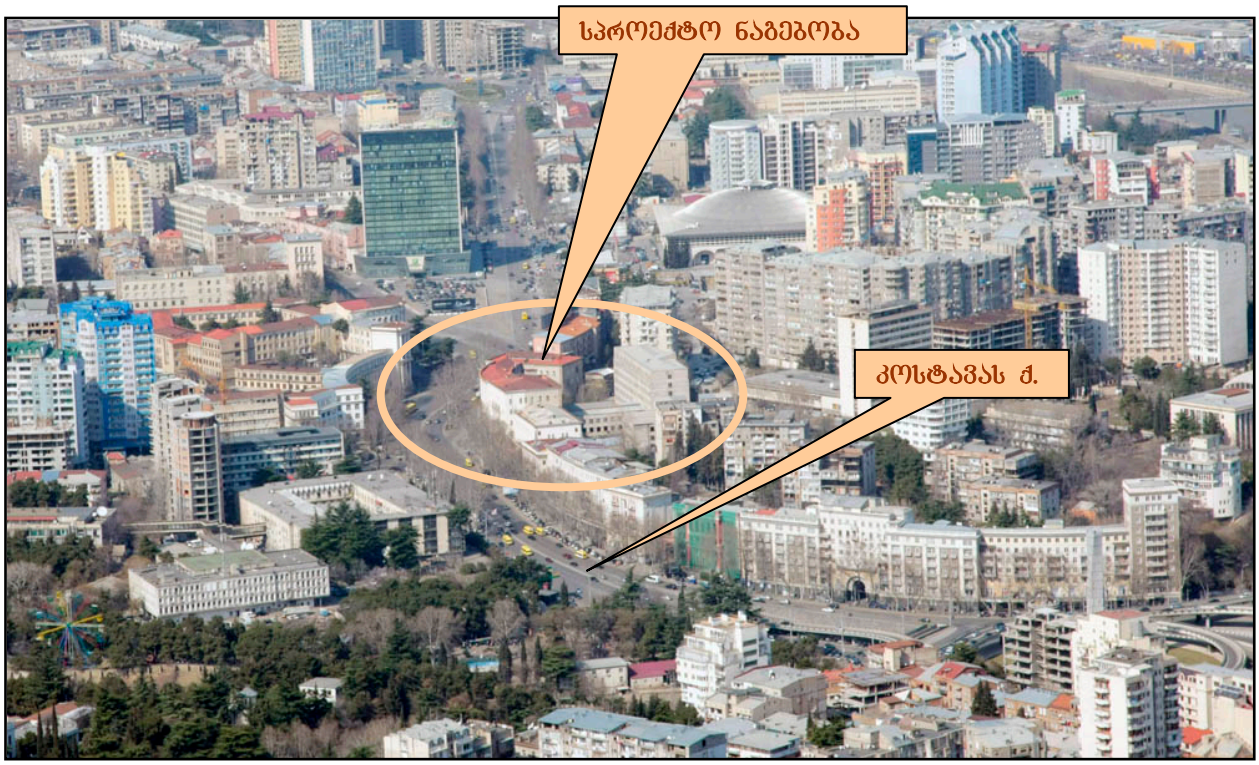
ამავე პერიოდში აშენდა „ჩვენი“ პოლიტექნიკური უნივერსიტეტის II კორპუსი №69, მის გვერდით საცხოვრებელი სახლი №71, მასიური საცხოვრებელი სახლი პეკინის ქუჩის დასაწყისში (№2) და საპროექტო ინსტიტუტეს შენობა დოლიძის ქუჩაზე. 1960-70-იან წლებში კი სპორტის სასახლის (ვ. ალექსი-მესხიშვილი, ი. კასრაძე – 1961წ.) და სასტუმრო აჭარის (არქიტ. მ. მელია – 1975წ.) მშენებლობით პრაქტიკულად დასრულდა ამ ურბანული მონაკვეთის განაშენიანება.

საქართველოს ეროვნული, უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივის სამეცნიერო-ტექნიკურ განყოფილებაში დაცულია „საქქალაქმშენსახლპროექტის“ მიერ დამუშავებული პროექტები – ფ. 30^2, ანაწერი 4.1. საქმე №№3383-3386-ში არის საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი ფიზიკა-ქიმიის კორპუსის საპროექტო დოკუმენტაცია – ტექნიკური დასკვნა, გეგმები, ჭრილები და ფასადები.

ამ საქმეში ჩაკერებულია არქიტექტორ მ. შავიშვილის ხელმძღვანელობით შესრულებული უნივერსიტეტის II კორპუსის პროექტი დათარიღებული 1948 წლით.

II კორპუსის აშენდა კოსტავას ქუჩაზე I კორპუსის მოპირდაპირე მხარეს. მშენებლობა დამთავრდა 1956 წელს.

ახალი კორპუსის არქიტექტურული სახე ოდნავ ადრე აგებული I კორპუსისგან (არქიტექტორი ნეპრინცევი) განსხვავებულია, თუმცა სტილისტურად მსგავსია და ორთავე იმეორებს ოვალურად მორკალური დამრეცი ქუჩის ფორმას. მეტი ყურადღება გამახვილებულია ფასადზე კოსტავას ქუჩის მხარეს. იგი ოვალურად არის მორკალური და გათვალისწინებულია ქუჩის აბრისი. დანარჩენი ფასადები ეზოს მხარეს მარტივად არის გადაწყვეტილი სარკმლების თარაზული რიგებით. შენობა მოცულობით, ფორმებით და მხატვრული გადაწყვეტით მნიშვნელოვან აქცენტს ქმნის და განსაზღვრულ ორიენტირად გვევლინება ქუჩისა განაშენიანებაში.

ხედი მთაწმინდიდან, 2014წ.

თავდაპირველი სახე და გეგმარება – ამ ნაგებობის თავდაპირველად ჩამოყალიბებული ზოგადი სახე და გეგმარებება ძირითადად შენარჩუნებულია. არქივში დაცულია ნაგებობის თავდაპირველი პროექტი.

ხედი მთაწმინდიდან, 2014წ.

თვდაპირველი გეგმარება – ნაგებობაში შენარჩუნებულია თავდაპირველი გეგმარება ოდნავი ცვლილებებით;

სამშენებლო ფენები – არსებობს ორი სამშენებლო ფენა (მომდევნო გადაკეთებები უმნიშვნელოა და არ იცვლება ნაგებობის სტრუქტურა).

I – 1950-იანი წწ. – თავდაპირველი ოთხივე სართულზე;
II – XXს-ის II ნახ. სამხრეთის მინაშენი კოსტავას ქუჩიდან, რვასართულიანი ახალი კორპუსი ეზოში სამსართულიანი გადასასვლელი ფლიგელით და მანსარდა ჩრდილოეთი ფლანგის ოთხსართულიან ფლიგელზე;

ტოპოლოგ. მახასიათებლები – სტალინისტური სტილის საფასადო სტრუქტურა;

ორიენტაცია – ჩრდილოეთ-სამხრეთი გრძივი მიმართულება;

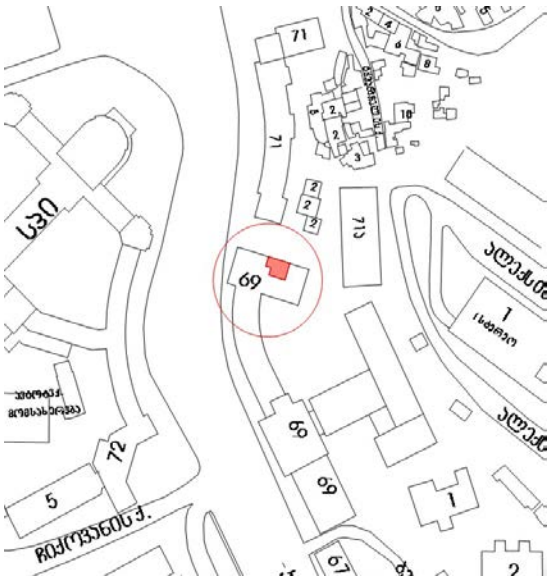
რელიეფი და ნიადაგი – დაქანებული სამხრეთი მიმართულებით;

გეგმა – გეგმარებითი სტრუქტურა რთულია. დამრეც რელიეფზე მიმართულია ოვალური ფორმის წაგრძელებული ხუთსართულიანი მოცულობა (68X14მ). რელიეფის ქვედა ნაწილში იგი ფლანკირებულია მაღალი მართკუთხა ექვსსართულიანი კოშკურა ნაწილით (30X25მ), ზევით კი, ოთხსართულიან მართკუთხა „ფეხს“ (36X15მ) იკეთებს. ქუჩისკენ მიმართული ფასადი ოვალურად არის მორკალული, ეზოსკენ კი შეღუნულია. უკანა მხრიდან ვრცელი შიდა ეზოა, რომელიც მოგვიანებით გადაიკეტა კოშკურა ნაწილზე მიდგმილი უსახო სამსართულიანი მოცულობით. ოვალურ ნაწილში სართულების მთელ ოვალზე ქუჩისკენ განიერი დერეფნებია, დერეფნების გაყოლებით კი სხვადასხვა ზომის მართკუთხა სასწავლო ოთახებია ჩარიგებული. ოთხსართულიან მართკუთხა ფლიგელში სართულებზე დერეფანი შუაშია მოწყობილი და მის გარდი-გარდმო ოთახები. მთავარი შესასვლელი ვრცელი ვესიტიბიულით და პარადული კიბით კოშკურა ნაწილშია. კიბის უჯრედები მოწყობილია ფლიგელების ფლანგებზეც;

ეზო – ვრცელი შიდა ეზო;

სართულიანობა – ძირითადი ხუთსართულიანი, ფლანგები ოთხ და ექვსსართულიანი. გვიანი დანამატი რვასართულიანი;

განსხვავებული ფერით ნაგებობის გეგმაზე აღნიშნულია მონაკვეთი სადაც განსაზღვრულია ცვლილებები. ჩრდილოეთი ფასადეზე ძველი საჰაერო მილის მოხსნა და ახლის დამონტაჟება, ასევე სარდაფის სართულში ჰაერის სატუმბი დანადგარის მოწყობა და სახურავზე ჰაერსატუმბი დანადგარის მოწყობა.

ნაგებობის სქემატური გეგმა

ფასადები უკანა ეზოში

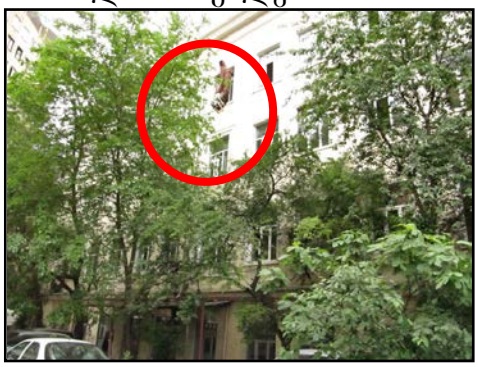

ოთხსართულიანი ფლიგელი, ხედი ჩრდილოეთიდან

ვინაიდან ცვლილებები იგეგმება ნაგებობის ჩრდილოეთ ფასადზე - ეზოს მხარეს, ყურადღებას გავამახვილებთ ამ მონაკვეთზე. უკანა ეზოს ოთხსართულიანი ფასადი, თაროთი გამოყოფილ ცოკოლის პირველ სართულზეა შემომდგარი და დასახსრულია სარკმელთა რიგებით. მეოთხე სართულის ზემოთ

საფეხუროვანი ლავგარდანი და პარაპეტია. მოძველებული საჰაერო მილები უსისტემოდ არის გამოჩრილი სარკმლებში.

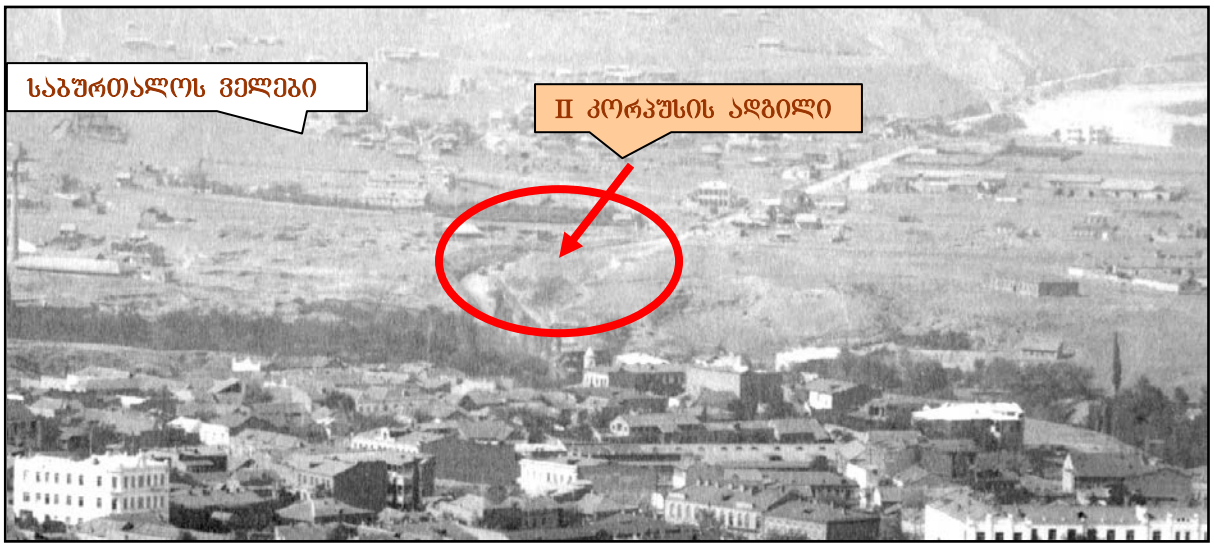

გვერდითი ფასადი, ოთხსართულიანი ფლიგელი, ხედი ჩრდილო-დასავლეთიდან

დოკუმენტაცია:

საარქივო ფოტო, 1910-იანი წწ.
საქართველოს ცენტრალური კინო-ფოტო-ფონო არქივის ფონდი ©

საარქივო ფოტოები – შემორჩენილია XX საუკუნის ათიანი წლების პანორამული ფოტო სადაც აღბეჭდილია საბურთალოს ველები. ამ დროისთვის აქ ურბანული განაშენიანება ჯერ კიდევ არ არსებობდა;

4. **შეფასება:**

კულტურულ ისტორიული – იგი ძველი თბილისის XXს-ის შუა პერიოდის საგანმანათლებლო ფუნქციის ნაგებობაა და ტექნიკური უნივერსიტეტის შემადგენელი ნაწილია;

მხატვრულ-არქიტექტურული – ნაგებობა ორგანულად არის ჩაწერილი თბილისის ამ უბნის ისტორიულად ჩამოყალიბებულ გარემოში და მორგებულია მასზე. გათვალისწინებულია რთული რელიეფის და ქუჩის თავისებურება. თავისი სტრუქტურით ეს ნაგებობა საინტერესოა, როგორც XX საუკუნის შუა პერიოდის თბილისის საგანმანათლებლო ფუნქციის ნაგებობა განსაზღვრული სტილის (სტალინისტური ფასადის) და სამშენებლო ხელოვნების ერთ-ერთი ეტაპის ამსახველი რეალობა. სახლი თავისი მოცულობითა და დეკორით შემკული

ფასადებით, მიკროუბნის დომინანტს წარმოადგენს. შენობა მკაფიო აქცენტს ქმნის და განსაზღვრავს განაშენიანების ხასიათს.

სტატუსი – ეს ნაგებობა მიჩნეულია საქართველოს ადგილობრივი მნიშვნელობის არქიტექტურულ ძეგლად.

კულტურული მემკვიდრეობის უძრავი ობიექტის/ძეგლის საიდრიცხვო ბარათი № 011702804

1. სახელწოდება - თბილისის სახელმწიფო ტექნიკური უნივერსიტეტი
2. ადგილმდებარეობა მისამართი - საქართველო, ქ. თბილისი, კოსტავას ქუჩა 69
3. სახეობა - არქიტექტურის
4. თარიღი - მე-20 საუკუნის I ნახევარი

საიდრიცხვო ბარათი

საქართველოს კულტურის,
ძეგლთა დაცვისა და სპორტის მინისტრის
2007 წლის 01 ოქტომბრის № 3/181 ბრძანების
დანართი №1

დასკვნა და რეკომენდაციები:

ეს ნაგებობა არქიტექტურული ძეგლია და მისთვის ეს სტატუსი მნიშვნელოვანწილად მინიჭებულია როგორც ნაგებობის საფასადო გაფორმების, ასევე გეგმარებითი სტრუქტურის გამო.

საარქივო და ადგილზე ჩატარებულმა კვლევამ გვიჩვენა შემდეგი:

1. შენობა აგებულია 1956 წელს 1948 წელს დამტკიცებული პროექტის მიხედვით (არქიტექტორი მ. შავიშვილი);

2. ამ ნაგებობებში მოხდა გარკვეული სტრუქტურულ-გეგმარებითი ცვლილება. რამდენჯერმე ჩანს ჩატარებული ინტერიერის რემონტი;

3. **დაზიანება** – ნაგებობის კონსტრუქციული მდგომარეობა დამაკმაყოფილებელია, თუმცა მოძველებულია ინტერიერი, ჭერი, იატაკი, კარ-სარკმელი და მოწყობილობა.

საფასადე ცვლილებები

4. ქუჩის ფასადის მხატვრული გაფორმება მთლიანად შენარჩუნებულია რამდენიმე გამონაკლისის გარდა – დაემატა მანსარდა ჩრდილოეთ მართკუთხა ოთხსართულიან ფლიგელზე;

5. გამოცვლილია ასევე ზოგი სარკმლის თავდაპირველი ალათები ლითონ-პლასტმასის ახალი მოჩარჩოებით;

რეკომენდაციები:

რეკომენდაციები შესაძლებელია იყოს ზოგადი და კონკრეტული. რეაბილიტაციის პროცესში, ნაგებობის ფუნქციიდან გამომდინარე, შესაძლებელი ჩანს მცირე გეგმარებითი და სტრუქტურული ცვლილებები. თუმცა, უნდა შევძლოთ, რომ მაქსიმალურად შევინარჩუნოთ თავდაპირველი არქიტექტურული ფორმები და მოცულობითი პროპორციები.

1. მოსაწესრიგებელია და შესაკეთებელია საწვიმარი მილები;

2. მნიშვნელოვანია რომ, არ შეიცვალოს საფასადე სარკმლების ალათების გაბარიტები, სტრუქტურა და ფორმა როგორც ფასადის, ასევე ინტერიერის მხარეს;

3. მოსახსნელია საჰაერო გამწოვი დეგრადირებული მილები, რომლებიც შემორჩენილია ეზოს უკანა ჩრდილოეთ ფასადის სარკმლებში და შესაძლებელია მათი გამოცვლა ახლით, თანამედროვე დიზაინით;

4. ჰაერის სატუმბი დანადგარი შესაძლებელია განთავსდეს სარდაფის სართულზე, ხოლო მცირე ზომის ჰაერსატუმბი აგრეგატი მოეწყოს შენობის სახურავზე. სასურველია, რომ დანადგარი შეიფუთოს ნეიტრალური ტონით დაიფერილი მასალით;

5. მნიშვნელოვანია, რომ პროექტში თვალსაჩინოდ იყოს წარმოდგენილი არსებული მდგომარეობა (ნახაზები, ფოტოები) და ვითარება ცვლილების შემდგომ. სასურველია, რომ ფოტომონტაჟები გაკეთებული იყოს ერთი და იგივე რაკურსიდან რათა თვალსაჩინოდ იყოს აღქმული ცვლილება.

ხელოვნებათმცოდნე – გია ჭანიშვილი
05. 06. 2015წ.